

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского а. пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Барон Еренталь про міжнародне положенє.

(X) Про міжнародне положенє і становище Австро-Угорщини розсївають всякі дзєвники ріжнородні вісти, котрі мають метою обнизити повагу нашої монархії, представити незручність політичну керманича австро угорської загран. політики, щоби в сїй каламутній воді осягнути цїль своєї крамольної політики. Ми вже недавно вказували між иншим на лицемірство англійских політ. кругів. Але сими дзєнями також з Парижа розсїяно вісти, начеб переговори, які Австро-Угорщина розпочала була з Росією в справі конференції, перервано. Отже лучила ся добра нагода, щоби розвіяти сї ложні вісти. Редактор «Русского Слова» мав у Відни нагоду розмовляти з бар. Еренталем про міжнародне положенє, а міністер загр. справ подиктував йому сам зній погляд в сїй справі, щоби обминути всяке непорозумінє і сей диктат звертає ся передовсїм з рішучим запереченєм парієских вістей про зврванє австро-угорских переговорів з Росією. Бар. Еренталь зазначає виразно, що сї переговори ведуть ся дальше найпривітливїшим способом і з добрими ви-

глядами, заявляє, що тепер, як і давнїйше домагає ся точного уложеня конференційної програми і згадує про се, що й Німеччина, Англія та Італія мають такий сам погляд про сю справу. Замітна дуже є різка суперечність, яку бар. Еренталь виказав між становищем Австро Угорщини і не зовсїм поважним становищем Сербії. Мимо сумних досвїдів зроблених з Сербією, зазначає міністер, провадила монархія на всякий случай обмежені війскові приготолєні в усякою обачности і здержаности, старала ся прискорити торговий договір з Сербією і з Чорногорією і робила все можливе для проясненя мирного положеня. Але задля незвичайної ваги сих виводів про загр. політику бар. Еренталь наведемо дословно єго диктат поданий редакторови «Русского Слова». Бар. Еренталь виводить ось що:

„Намаганє європ. дипломатії має метою, уможливити балканьску конференцію. Франція, Англія, Росія й Італія думають, що така міжнародна конференція була би найраціональнїйшим середником для усунєня всяких перепон, коли тим часом Австрія заявила, що радо возьме участь в конферен-

ції під певними условинами. Щоби довести до бажаного нами порозуміня про сї условини, розпочало віденське правительство пересправи з петербурским кабінетом. Сї пересправи ведуть ся з обидвох боків найпривітливїйшим способом і ми сподїваємо ся осягнути добрий вислїд. Також і ми є одной думки не тільки з Німеччиною й Італією, але також з Англією, наколи сї держави зазначують се устами своїх одвічальних предсганків, що конференція скорше довела би до роздратованя, як до успоковня, наколиб границі єї розправ не були наперед означені. Думаємо отже в порозуміню з тими державами, що конференція не може довести до нїякого вислїду, наколи єї програма не буде наперед точно сформулована і перед конференцією принята всїми інтересованими державами. Сїй цїли присвєчені всі наші змаганя і нїяка інтрига не може нас відвести з сїєї дороги.

„Що до наших війскових приготолєнь, то я приневолєний пригадати, що ми стїлько тижнів терпіли визиваня Сербії, палкі, промови і статї, пересилєня дипломатів, котрі мали задачу, прилюдну опінією і правительства Європи підбурити

Матеріяли до історії буковиньської Руси.

I.

„Русская Бесѣда“ в Чернівцях 1869—1876 — Митрополити. — Університет. — Союз.

В місяци грудня 1868 р. повстала львівська „Просвїта“. Кілька тижнів пізнїйше, 26. сїчня 1869 р., засновано в Чернівцях подібне товариство „Русская Бесѣда“. Але коли „Просвїта“ в порівнаню з тим, що галицька Русь перебула від 1848-ого року, була вже наслідком нової, свїдомо національної доби в Галичині, що почала ся р. 1861-ого, то черновецька „Русская Бесѣда“ була тільки початком розвою буковиньської Руси, першою рускою організацією у сїм краю, викликаною штучно єпископом Гакманом, щоби в боротьбі з Румунами мати підпору. Єпископ, котрий ще 1848-го р.*) горячо підпер справу катедри для руської мови у тодішнім черновецькїм ліцею, а руським богословам наказав учити ся сїй мови та „дуже горячо бажав собі, щоби на дальше уся наука в теології удїляла ся у румуньській мові“, — сїй достойник найшов ся по 20 літах у такім положеню, що пригадав собі своє руське походженє і дав принуку до заснованя руського товариства.

Та хоч причини сего єго поступку були більше церковної і особиетої натури, проте думка єго приняла ся і викликала оду-

шевленє у Русинів, так, що навіть сам Федькович звеличав Гакмана віршом:

Як той свїтич семизлатний
Господньої слави,
Просвїти ся, наш владико,
Євгенію благий!
І засний в твоїй церкві,
у твоїм народї,
і жити-ме пам'ять твою
во роди і роди.
І як миро драгоціне,
як вонне кадило
рознесе ся в кожду душу
ім'я твоє миле,
покровителю наш добрий,
апостоле благий!
І увінчит вічна слава
святю твою главу*).

І другий поет, Ів. Воробкевич, крім панеґірика на честь Гакмана, новитав заснованє „Рускої Бесїди“ пісєню, яку вже майже 40 років співають на Буковині:

Чом красна Буковина
звенить від гучних нут,
від гір Карпат високих
по бистротечний Прут?
То з тихої мигили
дух руский ся збудив
і мов ті фалі моря
по краю ся розлив!...**).

*) Писав Ю. Федьковича, т. I, тов. — Пор. також „Бук. Русь“ Гоцкого, ст. 237.

**) Буковинская Зоря, 1870, ч. 4. Сама пісня зложена 6. липня 1869.

Але сїй „руский дух“ ще не так скоро збудив ся, як поет собі гадав. Не то в краю, але і в самім товаристві цілих 16 років не було єго; всякі несмілі проби поодиноких людей, видвигнути яєну і чисту національну програму на верх, здавлювано силоміць; занєсєне в Галичини на Буковину москвофільство мало в тих роках перевагу.

Я помин'аю тут внутрішню історію сего товариства за перших 16 літ*); натомієць подаю нові матеріяли до сїєї історії, вибрані з листів та дзєвників, упорядковані та пояснені. З них ще красше, як із тих протоколів товариства, покаже ся та довголітна блуканина людей, заким виїшли на певну, народну дорогу.

1869, 10. лютого Із. В-ин:

І тут заснувалась Руська Бесїда; по плодах єї бачити будемо, які засаднє она на умї має. У маю зачне виходити ту єї орган і я дуже тішив би ся, щоби з него якісь люди стали. Для повістей і п'єзій позістала наша мова. Правописє є етимологічна**).

1869, 24. лютого Із. В-ин:

Ти питаєш ся про нашу Бесїду; щож я тобі про ню сказати можу? Она лєдвї дихати зачала і статуту лєдвї учєра потвердили. У нас віє дивний вітер, тут ще про нашу літе-

*) J. Sbięra: Aeon Rumunul (Чернівці 1889), стор. 104 і д., 109.

*) Ширше пише о тїм проф. Стоцкий у „Буковиньській Русі“, ст. 232 і д.

**) Руслан 1908, ч. 177. — Пор. „Бук. Русь“, 251.

проги нас. Ми нічого не зробили навіть тоді, коли сербське правительтво покликано резерви і лінію, набирало новобранців і організувало оружі ватаги, щоби они нападали Босну й Герцоговину. Аж тоді коли Сербія й Чорногора почали голосити конечність війни з Австро-Угорщиною, коли вельми висока личність в Сербії заявила, що наколиб Австро-Угорщина не уступила, тоді Сербія не боялаб ся наставити чоло в отвертій полі, тоді коли агітація почала та кож в наших власних пограничних краях приймати ся, аж тоді почали ся приготування конечні для нашої оборони. Але й тепер вели ми її приготування дуже повільно і з незвичайною обережністю, щоби не викликати думки, начеб ми хотіли кого небудь лякати.

„Впрочім, додав бар. Еренталь, є нашим найживішим наміром, мирним способом полагати сю справу.

Достаточним сего доказом може послужити ухвала спільної ради міністрів, щоби по змові прискорити довершене торгового договору з Сербією, а також з Чорногорою. Щож до Босни й Герцоговини пригадував бар. Еренталь все те, що Австро-Угорщина зробила в інтересі населення обидвох сих країв в останних 30 роках. Одною з головних понук до прилуки Босни й Герцоговини було як раз бажанє, дати сим краям конституційний устрій. Коли прилуку сих країв не прийняло все населенє з рівним одушевленєм, то бодай не викликала она у ніякого населення сих країв чувства тривоги. „Знаєте з розправ обидвох делегацій, що прилуку Босни й Герцоговини прийнято в Австро-Угорщині з найбільшим вдоволенєм. Також вельми перважна більшість славянських делегатів заявила ся за прилуку, бо слав. делегати справедливо бачили в прилуці збільшенє славянського живла. „Південно-славянський союз“ заявив ся також в резолюції в користь прилуки“.

ратуру многим навіть не свилось, а інтелігенції руської дасть Біг. Одні гріють душу дивними забаганками, другі зауважали на духу, а треті єт такі, як Бог дав, щоби і не казати простенькі-дуренькі. Якї плоди брацтво (товариство) принести може, легко пізнати. Тут треба мужів, котрі не лиш здатні дещо написати, но щоби і годні були противстати клеветам і очорненням нашим братьям по вірі, но найбільшим ворогам, то єсть Ромунам.

При наших засіданях нераз і душно ставало; хотіли одні, старші, щоби у нашій органі, котрий у маю виходити має, мова „Слова“ употребляла ся. То мене зовсім розгнівало і я не хотів більше ніякої участі мати. Удало ся мені й другим нашу мову для поезій, повісток, для описів з природи утримати.

Що буде, будем видіти, но нема з ким робити; опріч одних всі другі мертвими фігурами, аж жаль казати. І членів не багато, Бог зна, ци утримаємось. Я лиш желаю, щоби хоть часопись виходила, щоби хоть трохи світу показати, що ми живемо. Правовісь етимологічна.*

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Міністер-президент Векерле, як ми вчера звіщали, був на послуханю в середу у монарха, а відтак довгий час переговорював з бар. Еренталем, з міністром спільним фінансів бар. Буріяном і з управителем міністерства скарбу бар. Йоркашом. Заповіджена ним пересправа з міністром війни бар. Шенайхом не відбула ся. Одначе загальну увагу звернула обставина на себе у віденських політ. кругах, що угорський міністер-президент не явив ся сим разом у бар. Бінерта. Сей поступок д-ра Векерлього має значенне для оцінки положеня, яке він найшов у Відні. Ми вже вказували на те, що цілюю поїздки д-ра Векерлього до Відня було розвідати ся про стан військового питаня, зглядно одержати обовязкові приреченя що до військової угоди, а крім того подати монарсі звіг про положенє в угорськїм соїмі, витворене намаганнями до утвореня самостійного угорського банку.

Підчас побуту у Відні неперечно замітив др. Векерле перші слїди австрійського опору проти задуманої військової угоди. З усіх вистип про послуханє д-ра Векерлього виходить, що він застав у Відні положенє зовсім змінене і тому запитуваний о вислід послуханя дав вельми коротеньку відповідь, що послуханє не спричинило ніякого рішеня, але він має надію, що не вом положенє поправить ся. Коли так, то очевидно почув він там немилі річи, а крім того розійшлись вісти про можливість відставки міністра Шенайха. Виравді заперечують сїй висти, одначе всеж она знаменна для оцінки положеня і звороту в справі військової угоди, котру від останнього побуту гр. Андрашого іважали вже довершеною. Виявило ся, що урядові заяви що до сповнення малярских бажань у військових справах були пересаджені і що властиво лише бар. Шенайх згоджував ся на них. Виявило ся при тим, що ані міродатні круги законодатнів Австрії, ані військові чинники не згодили ся ще на погляд бар. Шенайха в сїй справі, а др. Векерле виїхав до Відня з тим пересвідченєм, що Мадяри ще не мають сили орудувати по своїй думі всею австро-угорською армією.

Pester Lloyd вельми невдоволений тим, що Reichspost ударила на намагання угорського міністерства, що оно в порозуміню з міністром Шенайхом бажав довести до військової угоди, обминаючи міродатні австр. круги. Дневник сей виступав отже різко проти Reichspost і христ. суспільників, що они мобілізують проти бар. Шенайха задлятого, що в заяві військової управи сказано, що обмежені до найтісніших границь домаганя Угрів у військових справах не суперечать одноцілости австро-угорської армії і єї боевности.

„Понад парламентарним впливом христ. суспільників, пише дальше Pester Lloyd, і понад їх поплечників ся гає повага і воля чинників в австро-угор. монархії, котрі не дадуть ся такими напастями відстрашити. Наколи політичні обставини і повага монархії на зверх будуть вимагати усуненя політики нарікань у військових справах, як в сучасній поважній хвилі, тоді навіть таке могутне парламентарне сторонництво вагою подій буде приперте до стїни. Се мусить стати ся з тими, що натхнули в сїй справі статю оповіщену в „Reichspost“.

На се замічає Reichspost, що Pester Lloyd помиляє ся, думаючи, що можна приперти до стїни христ. суспільників, в котрих таборі тепер стоїть веч Австрія. „Політичні обставини і повага монархії вимагають скорше чого иншого, як видачі спільної армії єї давним противникам, коштувцям. Погрози Pester Lloyd-а „могутними чинниками“ є пусті. Розходиться ся о те, що на се потреба згоди Австрії, а що Австрія не думає себе політично забезпечити, про се певно міністер-президент Векерле, вернувши до Пешту, оповість тамошним кругам політичним.

Заграниця.

Дня 17 с. м. наступило торжественне отворенє турецько-парляменту. Австро-Угорщина може собі лише бажати, щоби Туреччина вступила тим чином на дорогу нового державного житя, бо через те залагодить ся неоден небезпечний конфлікт, який грозив столітими цілій Европі. Є надія, що Туреччина видобуде ся зпід несподіваної опіки Англії, а ставши самостійною, позістане в лучших відносинах до Австрії, чим доси.

Парлямент отворив султан Абдуль Гамід Хан престольною бесїдою, в якій мило вражало те, що навязав він її до часів конституції з перед 30 літ. Були одначе і два дісонанси. Султан згадав про віроломство болгарського князя і про нарушенє прав Австро-Угорщиною, що моглоб причинити ся до викликаня більше рішучих протестів. Але мабуть Болгарія допустила до такої малої турецької демонстрації за ціну признаня єї независимости султаном, а фразу, що відноситься до Австрії, треба вважати мабуть яко чисто теоретичний спір. Цкаво одначе, що анексію зображено наче уневинняючо яко безпосередній результат поступку Болгарії.

В виданім пізнійше урядовім автентичнім текстї престольної бесіди згадані вислови звучать далеко лагіднійше. Вказано там лише, що болгарський князь відтягнув ся від вірности турецькій державі, а анексію вважає ся лише яко послїдуючу болгарській независимости що до часу. Мимо сего в дипломатичних кругах панує невдоволенє по тій причині.

Факт, що турецькі послї відмовили зложеня присяги ддятого, що султан не запряг поновно конституції, не може одначе бути доброю норожбою для будучности Туреччини. Привіт президента Вайскірхнера прийнято в Туреччині з ентузіазмом і вважають се почином добрих відносин обох держав. Наспів рівнож привіт від болгарського собрания.

Окружна російська нота, в котрій російське правительтво зазначає своє становище що до прилуки Босни і межинародної конференції супроти підписаних на берлінськїм договорі держав, уже появила ся. В сїй ноті виводить російське правительтво свій погляд, що справа прилуки Босни повинна бути не тільки формально, але також після попереднього порозуміня з Туреччиною також мериторично предложена до рішеня. Злагоду сего становища можна бачити тільки в тим, що Росія в сїй ноті згоджує ся на предлогу бар. Ерентала, що перед конференцією треба в попередних пересправах з державами підписаними на берлінськїм договорі гглядіти порозуміня що до прилуки. Одначе ся нота містить побіч сїї згоди та-

*) Руслан 1908, ч. 180. — Пор. „Бук. Русь“, 250—251.

кож зворот вельми небезпечний. В предлозі бар. Еренталя, щоби відбули ся вступні пересправи перед конференцією, добачає Росія згоду Австро-Угорщини на такий погляд, що прилука Босни є зависима від признання кожної поодинокі із згаданих держав. Се було би очевидно небезпечним пересуджуваням, бо кожда з тих держав могла би подавати свої услівя і тим способом зробити дорожшою прилуку тим більше, що тепер уже не можна знести прилуки, бо від сего залежить ціла повага Австро-Угорщини. Під сильним впливом Англії виступає Росія в сій ноті також проти австр. дипломатії, начеб добровільна згода між Австрією а Туреччиною виключала вмішуване в сю справу інших держав.

Отсе вказує, в котру то сторону ударить в найблизших тижнях російська і англійська дипломатія; передовсім буде намагати ся, ударемнити порозумінє між Туреччиною і Австро-Угорщиною, щоби опісля тим легше приневолити Австро-Угорщину станути перед міжнародним трибуналом.

Хоч подекуди в сій ноті пробиває ся мирний настрій, одначе она мало причинить ся до пільги в політичнім положеню. Темні хмари залягають все ще політичний овид Європи і Австро-Угорщина повинна приготувити ся на всякі можливости.

Polit. Kongress. пише: з нагоди передачі остньої австро-угорської ноти в Петербурзі в справі конференції, згодили ся віденський і петербурзький кабінет що до того, що тепер наспіла хвиля також інші кабінети поінформувати про стан переговорів. Як звіщають, виславо окружник до підписаних на берлін. договорі держав, в котрім зазначено згоду на останню предлогу віденського кабінету, щоби важийші на конференцію призначені справи пояснити між державами попереднім порозуміням. Рівночасно вишло також віденський кабінет своє поясненє про конференцію до інших держав, а іменно вся кореспонденція ведена в останних тижнях між Відцем і Петербургом має бути подана до відома держав а опісля в головній основі оповіщення для загалу.

Російський амбасадор в Царгороді Зіновєв передав В. Поріє окружну депешу підписану Гавольским, когра оповіщує погляд російск. правительства на конференцію. Денеша зазначає коначність, щоби дотичні справи були управильнені договорними державами, приймає до відома навіязанє порозумінє Австрії з Туреччиною, котре може улекшити управильненє сих питань і приймає внесенє бар. Еренталя, щоби перед конференцією держави порозуміли ся що до сих питань.

Болгарске правительство переслало ноту до великих держав, в котрій виложено проголошенє независимости Болгарії і поправне ві поступованє Туреччини, на бойкот, а особливо на уступ престольної річи султана про Болгарію. Болгарія приневолена тим приготувити ся для свого обезпеченя і відклонює від себе одвічальність за наслідки, але з миролюбства просить держави, щоби запобігли своєю інтерпеляцією грізному положеню.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Филимона; римо-кат.: Івана Ев. — В понеділок: руско-кат.: Елевтерія свмч.; римо-кат.: Дітій уб. в Виф. — Ві второк: руско-кат.: Аггея; римо-кат.: Томи.

— Глухий дотеп „Діла“. Від часу до часу попише ся „Діло“ лхким дотепом і єго редакторам видає ся, що они страх мудрі. Так і в найновішій (288) числі в статі „Москвофільські гльоси“ дозволило собі оно на дотеп, який годі лишити без відповіді. Москвофільські послі в парламенті злучили ся з чеськими клерикальними і південно-славянськими послами в „Славянський центр“, до якого належить 58 послів. Коли „Галичанць“ радуєсь з довершеня сего факту, то „Діло“ додає від себе ось яку ідиотичну увагу:

„Панове Глібовицькі, Куриловичі, Давидяки дірвались якіпци до того славянського союзу, в якім коротав свій політичний вік п. Олександр Барвіньский, а з ним усякі п. Гладішовські, Должанські, Мандичевські. І панове Глібовицькі з компанією радують ся надією, що дістануть таку „участь у правительстві“, яку мали панове Барвіньські з компанією“.

На замітку „Діла“ мусимо в першій ряді застеречи ся, щоби радника Барвіньского класти на одну важку з москвофілами. Радник Барвіньский не сплямив свого життя „делками“ з москвофілами, з якими редактор „Діла“ товкли ся протягом кількох літ на однім візку. А коли недавно почав ряд у нас москвофілів форсувати на „партию“, то се в першій ряді заслуга „Діла“ і пропагованої ним до недавна консолідації. „Діло“ питує Гладішовского, Должанського і Мандичевского, яких вибирав послами центральної ряд, і за яких ніхто крім них самих відповідати не може. Але спитаємо, чи між вибраними „з волі народу“ послами нема людий, які Гладішовскому не під цару? Возьмім славного Стахуру, якого голосу в парламенті ще чути не було. Возьмім „великого борця“ Петрушевича, що після свого вибору послом виступив зі всіх руских товариств в Сколім, бо, мовляв, він мусить стояти понад партіями, а який веде польську хату?

О скільки вище стоїть Гладішовский, який в парламенті пильнував своїх обовязків, промовляв, а дома виховав своїх дітій на Русинів! А „Діло“ повинно би також пам'ятити, що більше шкоди рускій справі принесли Будзиновский своїм окликом: „віпати і толити Поляків!“ та Петрицький і Трильовский своїми апотеозами убійства, чим Должанський і Мандичевский своїм мовчанем. Не мудро також робить „Діло“, коли не доцінює сили „Славянського центра“ з 58 голосами. Москвофіли не лянчі для нас, коли самі йдуть, коли спомогає їх рублями Росія, але годі їх маловажити тоді, коли їх попирає ряд, або коли попре їх більше парламентарне сторонництво. Вони вправді нічого не збудують, але як розкладовий елемент можуть нанести багато шкоди нашому народному організмови. Не повинно би також забувати „Діло“, що рускі парламентарні послі завважали, що „принципіальною, опозиційною“ політикою далеко не зайдуть, а останні два голосованя з нагоди бюджету і анексії вказують, що вибрали дорогу утилітарної політики, яку свого часу вели Барвіньский і Вахнянин. Що участь руских послів в „Південнослав. союзі“ маля свого часу велику вагу для рускої справи, се факт відомий (основанє рускої гімназії в Тернополі, друга катедра рускої мови ітд.), але сего ніколи не признають ані Борковский ані Панейко.

— Важне для всіх. Сповняючи бажанє загальних зборів, має Руске Товариство педагогічне видрукувати спис всіх членів. В тім списі будуть поміщені всі члени, що за останні три роки вилатили вклад-

ки. В інтересі цілої інтелігенції і добра Товариства є, аби нікого з Русинів не бракувало в тім виказі. Хто отже не заплатив всіх своїх вкладок, нехай зараз їх пришле і подасть свою точну адресу, а хто ще з Русинів не належить до Руского Товариства педагогічного, нехай впише ся і пришле 1 К вписового а 2 К яко цілорічну вкладку. Селяни й міщани платять 1 К вписового й 1 К річної вкладки. Також і всі філії Руского Товариства педагогічного мають невідальше до дня 15. січня прислати виказ своїх членів, котрі поплатили вкладки (зн. від тих, що еще не поплатили вкладок, мають стягнути до 1 січня). Адреса: Руске Товариство педагогічне, Львів, ул. Вірменська ч. 2.

— Моральний упадок шкільної молодіжи спонукав баварске міністерство до заказу купованя учениками річий в таких склепах, де торговщики виставляють на публичний вид неморальні образки.

— Нагляд над наукою релігії. Часописи доносять: Варшавський архієпископ, Попель, зорганізував шкільну раду до надзору над наукою релігії по школах. Члени сходять ся на конференції і ділять ся своїми поміченнями.

— Дорічний зїзд представників нац.-демократичної партії відбуває ся від вчерашного дня у Львові і скінчить свої наради нині вечером. Учасників є около 300.

— Театральні вистави для жовнірів. Яксь п-ні Потапенко зібрала пять артистів, виучила з ними комедию Квітки-Основяненка „Шельменко денщик“ і виставляє її виключно дня салдатів по полках. В Петербурзі вона виставляла „Шельменка“ для салдатів по двічі на день. З Петербурга п. Потапенко везе „Шельменка“ по провінції і скрізь виставляти ме її таким самим способом. Воєнне начальство платить їй по 50—75 карб. за кожду виставу.

— Платні президії рос. держ. думи. Господарска комісія думи обробила реферат про платні для членів президії думи. Комісія прекладає отей річні платні: Президентови від дня вибору 15.000 рублів, віцепрезидентови 3.000 рубл., секретарєви 6.000 рубл., ст. віцесекретарєви 2.000 рублів. Крім того президент дістане ціле мешканє з услугою, на що призначено 12.000 рубл. річно і одноразово 10.000 рубл. на урядженє. Як видко, платня несогірша.

— Вистава для божевільних. Минулої неділі в Полтаві в однім з помешкань кольонії божевільних виставнено для хорих веселу пьєсу Квітки-Основяненка „Шельменко денщик“. Хорі-божевільні були дуже вдоволені й безмірно реготали ся.

Оповідки.

— Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи. (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білети продає ранше „Народна Торговля“).

В неділю дня 27. с. м. „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 діях Артемовского, закінчать „Вечерниця“ Ніщинського.

Ві второк дня 29. с. м. „Мари“ голосна родинна драма в 3 діях Г. Ібсена.

В середу дня 30. с. м. „Фавст“ опера в 5 діях а 6 відслонах К. Гунда.

— Театр львівського „Сокола“ відіграє завітної неділі драму в 5 діях С. Ганушка „Доля жартує“. В ролі Сьвітільского виступать п. Захарчук, артист руского театру.

— З гімназії в Вижниці. Дирекція сеї гімназії повідомляє, що з причини шкарлятини в бурсі замкнено гімназію до дня 3. січня 1909. Ученики, що мешкають далеко (поверх 3 милі до Вижниці), мають відпустку на дні 4. і 5. січня, то є, можуть явити ся в школі аж 11. січня.

— При нагоді свят і Нового року збравайте датки на рускі школи і бурси удержувані Рус. Тов-ом педагогічним, Львів, ул. Вірменська ч. 2.

Наука, штука і література.

— Нива, часопись посвячена справам церковним і суспільним, містить в 24. ч. з дня 15. грудня 1908. отсі статі: Проект виборчої реформи ві становища церковних і суспільних інтересів. — о. М. Садовский: Синтеза світоглядів. — П. Філас Ч. С. В. В. Причини до історії рукоі Церкви в Канаді. — Чи дійсно там корінь лиха? — Клерикали і радикали в нашій пресі. Всячина. — Від рецензента „Картинь“. — Від Редакції.

— „Наталка Полтавка“ на Імператорській сцені. „Театральное общество“ впоряджує в петербургім Імператорскім Олександринськім театрі інтересну виставу. Підє українська опера „Наталка Полтавка“, в якій грати ме заголовну ролю оперна артистка Л. Литкєвска, а в інших ролях виступлять славновісні артисти М. Саміна та В. Давидов.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

Біля „City-Hall Park“ розложила ся з гарного мармору рівнож ренесансова будова „City Hall of Gread New-York“, як нині називють громадску думу великого Нью-Йорку. По переду на коліумнаді спертій портик, а на бичних крилах о візантійскій копуді вежа плянована Іоһном Сомб. За City Hall стоїть Court Slouse (суд) мармурова палата о мішанім вже стилю, але прегарній гармонізації усіх частий в найдрібнішім майже епіводі, — та ся гармонізація надає дійсної вартости сій будівлі, котра мала кошгувати понад 12 міліонів долларів. Кілька кроків далі на розі вулиці Chambersstreet стоїть Hall of Records (міський архів) будований з граніту в частім ренесансовім стилю декорований багатю на вні і внутрі. Сей архів містить у собі неоцінене багацтво ріжних антиків, що прийняли дорогою подорожи старої, банкрутуючої Европи, а купна долларової Америки. Вступ до архіву рівнож кождюму свободній.

Недалеко, на полуднечу сторону зеленїть ся Park-Row, окружений стілевыми палатами, в котрих містять ся редакції найбільших світових дневників. Тут-то бачать світло денне New-York, Times, Tribune, World. Над усі тії палати висїає і царить над ними своєю високостю Park-Row Building, складаючий ся із 30-тьох поверхів, та кромє сего ще із двох веж високих на 111 м. Перед сим великаном дерихмарю стоїть бронзова статуа Benjamin'a Franklin, яко патрона американських журналістів. А там далі... далі кинені мости Нью-Йорком до Бруклина, як тії величаві палядї безсмертних мітичних героїв. А там далі се повне тайн море, що понятя не дасть ся нікому, завсїгди дивне, пожадливе, то німе, то говрливе, як ті діти, що гуляють і балакають крикливо по вулицях.

Між Madison Square, а 42-ою вулицєю тягнеть ся Бродвей більше каблучною лінією, на котрій кілька театрів і опер випаєть ся своєю ріжнородностю будови. На тії каблучній лінії є хвала ню-йорська Metropolitan-opera House, котрої не пропустить ніяка лєскуча звїзда, що зійшла на європейскім концертівім небосклоні. Побіч 69-ої вулиці доторкає Бродвей найгарнійшого та найбільшого в світї парку „Central Park“. Піти там, та хіба дивитись без перестакку кілька днів, та ще не можна познакомити ся з тим великим багацтвом штуки і культури. Які там алевї штучно веденої деревини, який там кунштovníй спосіб плеканя найнїжнійших ростин, яка там симетрия у розположеню хідників і стежиян, висипаних кремїнним каменем, який там естетичний добір і гармонія на кождім центи-

метрі квадратівм землі. А все воно лишень на те, щоби люди по праці мали де спочити, сьвіжити насяклим квітовими вонями повітрем відтхнути, щоби скріпити їх злучені сили до нової роботи, бо Америк нець, як працює, то невпинно, а як спочиває по праці, то розкішно, із усякою вигідностю.

На гарній у колесо циркльованій площі стоїть на двацять кілька метрів висока статуа Columbus'a, кована в темнім мраморі Gaetanом Russo. Се Італія склала такий дарунок свободній Америці в 1892 році, як звучить напись на монументі. Лінійю циркльованої площі тягнуть гарні деревця шіденних туй, що сильною, наркотичасю аромою підносять торжественну стуть першого героя, що поборов Филі океану і найшов нову землю, щоби людем у широ-братній єдиности цасливо жило ся. При 162-гій вулиці поважано глядїть ню йорська — Alma „Columbia-University“, а там далі бїжить King-Bridge-Road аж до Yonkers-plees.

Поволи, незамітно паде десь сонце далеко на морі. Темнїв. По вулицях сяють яркі лямпи.

Чую, що я змучений і переладований вражіннями. Вступаю до кофейні і пью каву. Перед очима бачу ще ті довгі ряди високої культури монументів цїного труда американських рук. Та гадаю, що свобода, се підвалина всякого житя і добра. Най живе американська Liberty та її горожани!...

(Дальше буде).

Телеграми

з дня 26. грудня.

Одеса. Останними днями місцева адміністрація вивуєає з тюрма та участків тих осіб, що були арештовані підчас воєнного стану. З сусідних городів — Кишиньова, Тирасполя, та інших, повернуло ся багато адміністративних засланців. Не дозволено повертатись тільки тим, що вже колись вертали ся до Одеси, не маючи на те дозволу.

Харків. Оноді у харківскім університеті на засіданю історично фільологічного факультета відбули ся вибори декана факультета. Більшістю 10 голосів проти 2 деканом обрано проф. М. Ф. Сумцова, відомого українського ученого.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-русскої фабрики Евгєна Білінського в Збаражї.

З доходу сєї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклинку:
Свій до свого!

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатинського. Цїна 70 сот. Дїстати можна у всіх книгарнях. (5—50)

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2.50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krúžganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2.50 К.

СИДІР ТВЕРДОХІБ: В сьвічаді плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1.60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

★

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представлєня. В недїлі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєня. Білєти вчаснїше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

пріймає обезпечєня будинків, всяких річїх домашних і господарских, збїжа і паші против шнїд від пожару.

Щюди лїквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростю. Оцінка шкїд відбуває ся в присутности 2 господарїв членів. Дотєпер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодовань в сумї вісім і пів мїліона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 вноспли по 10 проц.

Банк красний у Львові і в Чернівцях, Каса ошадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишлі прїймають поліси „Дністра“ при уділюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краївскім Товаристві.

Агенції „Дністра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де вше не робить инший агент „Дністра“, можуть псьменні селяни старати ся о удїїїєнє агенції. До тепєр заробили агєнти 1,142,108 корон прозівії.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003 364—
„ резерви премїї	„ 613 720 —
„ спец. на звороти	„ 50 939 —
„ на ріжницю курсів	„ 3 437 —
„ резерви спеціальної	„ 35 000 —
„ емерит. урядників	„ 218 364 —
инші фонди заосмотрєня	„ 40 000 —
Разом сума	К 1,964 824—

Семліє! пощрімайте дахи бляхою або дахівкою!

Розклад залїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноци
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшєва	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:30	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станіславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любїня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ноци
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшєва	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станіславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любїня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	8:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товєстїм друком. — Поїзди їдучї лише в недїлі означенї †.

